

ΣΕΝΑΡΙΟ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Τ.Π.Ε.

Όνοματεπώνυμο: Μεσίγκου Σοφία, ΠΕ 02-Φιλολόγος

Σχολείο: 2ο Γενικό Λύκειο Κιλκίς

1.ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

1.1. Τίτλος-θέμα σεναρίου διδασκαλίας

Η μοίρα των τυράννων διαχρονικά, με αφορμή το ποίημα του Γ. Σεφέρη « Επί Ασπαλάθων» και η πρόσληψη της μοίρας αυτής από τον ίδιο τον ποιητή μέσα από την δική του ευαισθησία και σε συνάρτηση με το πλατωνικό χωρίο.

1.2.Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές

Γνωστικό αντικείμενο: Νεοελληνική Λογοτεχνία Β΄ Λυκείου

Ιδιαίτερη περιοχή γνωστικού αντικείμενου: «Επί Ασπαλάθων» του Γιώργου Σεφέρη

1.3.Τόπος και χρόνος υλοποίησης του σεναρίου

Τόπος διεξαγωγής σεναρίου: Αίθουσες διδασκαλίας και Εργαστήριο Πληροφορικής

Αριθμός μαθητών: 27 και 26 (Τμήματα Β1 και Β3 αντίστοιχα)

Απαιτούμενος χρόνος: Συνολικά πέντε (5) ώρες, δύο (2) στις αίθουσες διδασκαλίας (πρώτη και τελευταία) και τρεις (3) στο Εργαστήριο Πληροφορικής. Σε ό,τι αφορά τη χρονική διάρκεια επισημαίνεται η σκοπιμότητα εξοικείωσης των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική αντίληψη επικοινωνίας, αλλά και η ύπαρξη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής.

1.4.Προτεινόμενη εκπαιδευτική μέθοδος:

Μεθοδολογικά προτείνονται: α) η εμπλουτισμένη διδασκαλία, που ενισχύει την αισθητική απόλαυση στην ενασχόληση με τη Λογοτεχνία, β) η ερμηνευτική μέθοδος, που δίνει στους μαθητές τη δυνατότητα να γίνουν κριτικοί αναγνώστες του λογοτεχνικού κειμένου, γ) η μέθοδος project, που εξυπηρετεί τη βιωματική μάθηση, την ανάπτυξη της συνεργατικότητας ανάμεσα στους μαθητές, αλλά αποτελεί, ταυτόχρονα, και ένα περιβάλλον που ευνοεί τη χρήση των Τ.Π.Ε. Επιπλέον, δ) η αξιοποίηση των έργων τέχνης προκειμένου να επιτευχθεί η ολιστική προσέγγιση του καλλιτεχνικού γεγονότος μέσα από τις ποικίλες εκφάνσεις του, ε) η διερευνητική μέθοδος και, τέλος, στ) η ενεργοποίηση ερωτήσεων-απαντήσεων στο στάδιο της αξιολόγησης, προκειμένου να διαπιστώσουμε το βαθμό κατανόησης του κειμένου από τους μαθητές.

Συμπληρωματικά, πρέπει να διευκρινίσουμε πως η ενδοκειμενική ερμηνεία συμπληρώνεται και ενισχύεται με εξωκειμενικές και διακειμενικές αναφορές, ειδικότερα διαγραμματικές και διαχρονικές. Στο πλαίσιο της διεπιστημονικότητας η σύνδεση με άλλα γνωστικά αντικείμενα (Ιστορία, Φιλοσοφία κ.α.) είναι σκόπιμη στο μέτρο του εφικτού και συναφούς με το συγκεκριμένο λογοτεχνικό κείμενο.

1.5.Συμβατότητα με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ:

Το σενάριο διδασκαλίας που προτείνεται βρίσκεται σε συμβατότητα με τα ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ, καθώς:

α) Το σενάριο συμβάλλει στην εμπέδωση και ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας των μαθητών μέσα από την προσέγγιση της νεότερης ελληνικής ποίησης και τη διαθεματικότητα.

β) Η επικοινωνία με την ποιητική γλώσσα καλλιεργεί και εμπλουτίζει τη γλώσσα των μαθητών, ενώ η επικοινωνία με το πλατωνικό κείμενο, που αποτελεί την αφορμή για τον ποιητή, ενισχύει στους μαθητές την αντίληψη και την κατανόηση της συνέχειας της ελληνικής γλώσσας, αλλά και τη συνέχεια της ελληνικής σκέψης.

γ) Δίνεται η δυνατότητα αξιοποίησης διδακτικών μεθόδων, όπως η ομαδοσυνεργατική μάθηση, η εμπλουτισμένη διδασκαλία και η διερευνητική μάθηση.

δ) Ευοδώνεται και ενισχύεται η συμμετοχή των μαθητών στη διαχείριση της μάθησής τους, ενώ, παράλληλα, καλλιεργείται η επικοινωνία και η αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών.

ε) Δίνεται, τέλος, η δυνατότητα αξιοποίησης εναλλακτικών υποστηρικτικών υλικών, όπως το Διαδίκτυο και τα πολυμέσα.

1.6. Εργαλεία σεναρίου (έντυπα και ηλεκτρονικά)

- ❖ Σχολικό Εγχειρίδιο «Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας» Β' Λυκείου
- ❖ Λεξικό Λογοτεχνικών όρων
- ❖ Σχολικό Εγχειρίδιο «Φιλοσοφικός Λόγος» Γ' Λυκείου
- ❖ Πίνακας
- ❖ Προβολέας Εργαστηρίου Πληροφορικής και μεταφερόμενος προβολέας (στην τάξη)
- ❖ Διαδίκτυο
- ❖ Λογισμικό παρουσίασης (Microsoft Powerpoint)
- ❖ Ηλεκτρονικά φύλλα εργασίας

1.7. Σκοπός και στοχοθεσία του σεναρίου-σχεδίου διδασκαλίας

Σκοπός του σεναρίου είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σχέση της ποίησης και της τέχνης γενικότερα με την ανθρώπινη εμπειρία και τις φιλοσοφικές θεωρήσεις για τον κόσμο.

Επιμέρους στόχοι ως προς το γνωστικό αντικείμενο και ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

1. Γνωστικοί στόχοι:

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- α) Να αναπτύξουν τεχνικές πρόσληψης και κατανόησης της νεότερης ποίησης, με ανατροφοδότηση των όσων διδάχτηκαν στην Α' Λυκείου στην ενότητα «Μοντέρνα και Παραδοσιακή Ποίηση».
- β) Να κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά του Συμβολισμού και του Υπερρεαλισμού.
- γ) Να εντοπίσουν τις ποιητικές τεχνικές (στιχουργική, εκφραστικά μέσα, γλώσσα, ύφος).
- δ) Να εμπεδώσουν τη λειτουργία της μυθικής μεθόδου στην ποίηση του Γ. Σεφέρη και να συνειδητοποιήσουν τη σχέση της με την ιστορία, αλλά και τη διαχρονική αξία της.
- ε) Να είναι σε θέση να προσεγγίσουν τους συμβολισμούς του ποιήματος και να κατανοήσουν γιατί αποτελεί μια αλληγορική προφητεία.
- στ) Να προσεγγίσουν διαχρονικά το κείμενο μέσω των αντιστοιχιών του και με το κείμενο από την «Πολιτεία» του Πλάτωνα.
- ζ) Να ασκηθούν στην περιγραφική παραγωγή λόγου και στην αξιολόγηση του κειμένου μέσα από τη σύγκρισή του με άλλα κείμενα του ίδιου του ποιητή ή και άλλων δημιουργών.

2. Παιδαγωγικοί στόχοι:

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- α) Να αναπτύξουν τη συνεργατικότητα στην προσέγγιση του ποιητή και του έργου του και να αναπτύξουν προσωπική και συλλογική ευθύνη ως μέλη μιας ομάδας.
- β) Να εξοικειωθούν με τη διερευνητική-βιωματική μάθηση.
- γ) Να καλλιεργήσουν τις εκφραστικές τους ικανότητες αξιοποιώντας το υλικό που η ποίηση του Γ. Σεφέρη μπορεί να τους προσφέρει.
- δ) Να απολαύσουν αισθητικά το κείμενο.

3. Στόχοι σε επίπεδο δεξιοτήτων:

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- α) Να ασκηθούν στην εξαγωγή νοημάτων μέσω της αξιοποίησης στοιχείων του ποιητικού κειμένου.
- β) Να καλλιεργήσουν δεξιότητες όπως η χρήση του Διαδικτύου, καθώς και ν' αποκτήσουν τη δεξιότητα αξιολόγησης των προσφερόμενων πληροφοριών από όπου και αν αυτές προέρχονται.
- γ) Ν' αποκτήσουν τη δεξιότητα συνδυαστικού τρόπου σκέψης και συγκριτικής ανάλυσης ενός λογοτεχνικού κειμένου και άλλων της ίδιας ή άλλης χρονικής περιόδου.
- δ) Να καλλιεργήσουν δεξιότητες σχετικές με τις Τ.Π.Ε. (κείμενο σε Word, παρουσίαση σε Microsoft Powerpoint κ.α.).

4. Στόχοι σε επίπεδο στάσεων:

Επιδιώκεται οι μαθητές να διαπιστώσουν το πώς η αυθαιρεσία, ο αυταρχισμός και η απολυτότητα, σε πολιτικό και προσωπικό επίπεδο, προκαλούν την αγανάκτηση και την οργή και επισείουν την τιμωρία διαχρονικά (σήμα: ύβρις-νέμεσις-τίσις-κάθαρσις).

2.ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ-ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

2.1. Γενική Περιγραφή

α) Φάσεις διδασκαλίας:

Α΄ ΦΑΣΗ (1^η διδακτική ώρα): ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Η φάση αυτή της διδασκαλίας περιλαμβάνει:

- 1.Ενημέρωση των μαθητών από τη διδάσκουσα σχετικά με τον σκοπό και τους στόχους της διδασκαλίας και συμβολή δική τους στη διαμόρφωση «συμβολαίου», που θα διέπει την όλη διαδικασία και θα διευκολύνει τόσο τους μαθητές, όσο και την εκπαιδευτικό. Δίνονται εξηγήσεις για τους ρόλους που θα κληθούν ν' αναλάβουν και επισημαίνεται η σημασία της δικής τους ενεργούς συμμετοχής στη βελτίωση και τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας του μαθήματος.
2. Διευκρινίζεται πως η διαδικασία θυμίζει τον τρόπο εργασίας στη μέθοδο project, μέθοδο στην οποία οι μαθητές είναι ήδη εξοικειωμένοι, ενώ ενισχυτικά θα λειτουργήσει και η πρόταση προς τους μαθητές της δημοσίευσης όσων παραχθούν στο blog του σχολείου, κάτι που θα εξυπηρετήσει, παράλληλα, και στόχους της διδασκαλίας, όπως την παραγωγή γραπτού λόγου.
3. Ακολούθως με την μέθοδο των στοχευμένων ερωτήσεων ζητείται από τους μαθητές ν' ανασύρουν προηγούμενες γνώσεις τους σχετικές με τη νεότερη ποίηση, τον Συμβολισμό, τον Υπερρεαλισμό και τα βασικά τους χαρακτηριστικά. Τα σημαντικότερα στοιχεία αναγράφονται στον πίνακα.
- 4.Στη συνέχεια, ακούγεται η ανάγνωση του ποιήματος από τον ποιητή. Κατά την ανάγνωση ζητείται από τους μαθητές να υπογραμμίσουν τις λέξεις που θεωρούν σημαντικές στο κείμενο που έχουν μπροστά τους. Ζητείται από τους μαθητές να προσδιορίσουν τον τόπο, τον χρόνο και το κεντρικό πρόσωπο του ποιήματος, στοιχεία που καταγράφονται στον πίνακα.
5. Δίνονται διευκρινίσεις σχετικά με τον Αρδιαίο και την αναφορά του στο σχετικό χωρίο της «Πολιτείας» του Πλάτωνα και προτείνεται η ανάγνωση στους μαθητές από τη διδάσκουσα (το σχετικό απόσπασμα υπάρχει σε μετάφραση του Κ. Γεωργούλη στο βιβλίο « Σχόλιο για το ποίημα Επί Ασπαλάθων», του Γ. Βαλέτα και στο σχολικό εγχειρίδιο της Γ΄ Λυκείου Φιλοσοφικός Λόγος, ενότητα 14 της «Πολιτείας» (615c-616a του πλατωνικού έργου).

Η φάση αυτή διευκρινίζεται πως δεν είναι απαραίτητο να διεξαχθεί στο Εργαστήριο της Πληροφορικής, αλλά στην αίθουσα διδασκαλίας.

Β΄ ΦΑΣΗ (2^η-3^η διδακτικές ώρες): ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΟΜΑΔΩΝ

Στη φάση αυτή οι μαθητές έρχονται στο εργαστήριο και εργάζονται σε ομάδες των 4 ή 5 ατόμων η καθεμία. Ο χωρισμός σε ομάδες γίνεται από τη διδάσκουσα και λαμβάνονται υπόψη οι δεξιότητες των μαθητών σε θέματα χρήσης των Τ.Π.Ε. Μία προτεινόμενη κατηγοριοποίηση των ρόλων των μαθητών στην ομάδα είναι η ακόλουθη:

- ❖ Χειριστής του Η/Υ και «πλοηγητής» στο ψηφιακό υλικό.
- ❖ Αναγνώστης-συντονιστής της ομάδας, που κατευθύνει και συντονίζει την εργασία.
- ❖ Διαμεσολαβητής, που συγκεντρώνει απορίες και τις θέτει στη διδάσκουσα.
- ❖ Πρακτικογράφος της ομάδας που κρατά σημειώσεις.
- ❖ Παρουσιαστής, που παρεμβαίνει στις σημειώσεις και, στη συνέχεια, αναλαμβάνει να μετατρέψει τα ευρήματα σε λογισμικό παρουσίασης (Microsoft Powerpoint).

Σε ό,τι αφορά την ανάθεση των ρόλων δίνεται πρωτοβουλία στα μέλη της κάθε ομάδας, προκειμένου κάθε μαθητής ν' αναλάβει τον ρόλο που ο ίδιος θεωρεί καταλληλότερο για τον εαυτό του και αυτόν στον οποίο πιστεύει ότι θα ανταπεξέλθει καλύτερα. Στις ομάδες των τεσσάρων (4) μαθητών προτείνεται ο Διαμεσολαβητής να είναι και ο Πρακτικογράφος της ομάδας.

Η διδάσκουσα σε αυτή τη φάση οφείλει να επανέλθει με ολιγόλεπτη αφόρμηση με τη χρήση λογισμικού παρουσίασης και βιντεοπροβολέα με στόχο τη διέγερση του ενδιαφέροντος των μαθητών και αναφορές απαραίτητες για την ενασχόληση των μαθητών με τα συγκεκριμένα ζητούμενα των φύλλων εργασίας.

Ακολούθως δίνονται οδηγίες για την προσέγγιση της κάθε ομάδας και στο εξής ο ρόλος της διδάσκουσας είναι βοηθητικός με αποφυγή διδακτισμού. Κατά τη διάρκεια της έρευνας των μαθητών η διδάσκουσα ενεργεί διευκολυντικά, ελέγχει και ενισχύει τους μαθητές με διευκρινίσεις, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να κατανοήσουν οι μαθητές πως η όλη διαδικασία είναι προσωπική τους υπόθεση και πως μόνο με αυτό τον τρόπο θα ασκηθούν στη διερευνητική μάθηση, που είναι και ζητούμενο της όλης διαδικασίας.

Επιπρόσθετα, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό σε αυτή τη φάση τα ζητούμενα στα φύλλα εργασίας να είναι σαφή και σύντομα, ώστε να επαρκέσει ο χρόνος επεξεργασίας και να διευκολυνθούν οι μαθητές στην αναζήτησή τους.

1^η ΟΜΑΔΑ: ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ

Καλούνται να διερευνήσουν τη σχέση του ποιήματος με τον Συμβολισμό και τον Υπερρεαλισμό, το γιατί το ποίημα αποτελεί αλληγορία, σε τι συνίσταται η μυθική μέθοδος του Γ. Σεφέρη, συνειρμικές αλληλουχίες και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του ποιήματος (ελεύθερος στίχος, επίθετα, εκφραστικά μέσα, αποσιωπήσεις, ύφος λιτό, συγκρατημένο, αλλά και πεζολογικό και ζωηρό).

2^η ΟΜΑΔΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ

Αναζητούν, αρχικά, τη σχέση του κειμένου με την αρχαία ελληνική ιστορία (Αρδιαίος, τύραννοι της αρχαιότητας, Κρέοντας-σε διαθεματική προσέγγιση με την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή), τη νεότερη ελληνική ιστορία (δικτατορία του 1967-1974), εποχή κατά την οποία γράφεται το ποίημα και το πώς η ιστορική πραγματικότητα μεταπλάθεται σε ποιητική δημιουργία.

3^η ΟΜΑΔΑ: ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Διερευνούν τις ιδέες που εντοπίζονται στο κείμενο, καθώς και τους φιλοσοφικούς στοχασμούς του ποιητή (διατάραξη της ηθικής τάξης από την αυθαιρεσία και την αλαζονεία των τυράννων, την αποκατάσταση της ηθικής τάξης μέσα από την τιμωρία, το νόημα της ποινής- «Πρωταγόρας» του Πλάτωνα και τη σχέση του Σεφερικού στοχασμού με την αρχαία φιλοσοφία).

4^η ΟΜΑΔΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ

Μελετούν τη σχέση του ποιητικού κειμένου με τα γεγονότα της εποχής στην οποία γράφτηκε και με όσα προηγήθηκαν και ακολούθησαν (δικτατορία, δήλωση Γ. Σεφέρη, θάνατος και κηδεία του ποιητή) και συγκρίνει όσα προαναφέρθηκαν με ανάλογα γεγονότα (θάνατος και κηδεία του Κ. Παλαμά στην Κατοχή) εξάγοντας συμπεράσματα για τον ρόλο των ποιητών και των πνευματικών ανθρώπων εν γένει σε δύσκολες στιγμές για τον τόπο.

5^η ΟΜΑΔΑ: ΚΡΙΤΙΚΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Συγκρίνουν το ποιητικό κείμενο με τα ακόλουθα αναζητώντας ομοιότητες ως προς το περιεχόμενο και διαπιστώνοντας τον τρόπο με τον οποίο συνομιλούν τα κείμενα, αλλά και οι δημιουργοί, μεταξύ τους:

«Δήλωση του Γιώργου Σεφέρη», 28 Μαρτίου 1969, Νέα Κείμενα 2, Κέδρος 1971

« Οι γάτες τ' Άι- Νικόλα», Γ. Σεφέρης, Ποιήματα, εκδόσεις Ίκαρος, 1974

«Άξιον Εστί», Τα Πάθη, Ανάγνωσμα Τρίτο, Η Μεγάλη Έξοδος, Οδ. Ελύτης

«Ούτε η μυθολογία», Γ. Ρίτσος, Επαναλήψεις Β΄

6^η ΟΜΑΔΑ: ΗΘΟΠΟΙΟΙ-ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΟΙ

Αναλαμβάνουν με αφορμή το ποιητικό κείμενο να γράψουν ένα θεατρικό κείμενο με θέμα την τιμωρία των τυράννων διαχρονικά και να το παρουσιάσουν στην ολομέλεια της τάξης.

Γ΄ ΦΑΣΗ (4^η διδακτική ώρα): ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ-ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Σημειώνεται πως οι Β΄ και Γ΄ Φάσεις του σεναρίου διεξάγονται στο Εργαστήριο Πληροφορικής, ενώ οι Α΄ και Δ΄ Φάσεις διεξάγονται στην αίθουσα διδασκαλίας.

Δ΄ ΦΑΣΗ (5^η διδακτική ώρα): ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ 6^η ΟΜΑΔΑ-ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

β) Διδακτικές Μέθοδοι-Τεχνικές:

Σημαντικό είναι να διευκρινίσουμε στο σημείο αυτό τις διδακτικές μεθόδους και τεχνικές που αξιοποιούμε σε κάθε φάση της διδασκαλίας:

- Στην Α΄ Φάση αξιοποιούμε τη μέθοδο των στοχευμένων ερωτήσεων προκειμένου να ανασύρουν οι μαθητές προηγούμενες γνώσεις απαραίτητες για την περαιτέρω προσέγγιση

και επεξεργασία του κειμένου. Επιπλέον, ασκούνται στην ακρόαση και ανάγνωση λογοτεχνικού κειμένου με ταυτόχρονη επιλογή σημαντικών σημείων του.

- Στη Β΄ Φάση προκρίνονται η ομαδοσυνεργατική μέθοδος και η μέθοδος project, με στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως: αναζήτηση πληροφοριών από το Διαδίκτυο, συγκριτική ανάγνωση, ερμηνευτική προσέγγιση του λογοτεχνικού κειμένου. Επιπλέον, αξιοποιείται και η τεχνική της διδασκαλίας μέσα από την Τέχνη, ώστε να αντιληφθούν οι μαθητές την επικοινωνία των διάφορων μορφών καλλιτεχνικής έκφρασης, ενώ χρησιμοποιείται και η δραματοποίηση.
- Στην Γ΄ Φάση οι μαθητές ασκούνται στην προφορικότητα και την παρουσίαση εργασιών μπροστά σε κοινό, παράλληλα με την άσκησή τους στην κριτική ακρόαση.
- Στην Δ΄ Φάση οι μαθητές ασκούνται στην προφορικότητα, αναλαμβάνουν και παίζουν ρόλους, αποκτώντας ενσυναίσθηση και κοινωνικές δεξιότητες.

Ακολουθούν τα φύλλα εργασίας της κάθε ομάδας με τη διευκρίνιση πως απευθύνονται αποκλειστικά στους μαθητές και στόχο έχουν τη διευκόλυνση των μαθητών και την επίτευξη των στόχων του σεναρίου-σχεδίου διδασκαλίας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^η ΟΜΑΔΑ: ΦΙΛΟΛΟΓΟΙ

Στόχος: Η διερεύνηση των συμβολιστικών, υπερρεαλιστικών και στοιχείων αλληγορίας, καθώς και των μορφολογικών χαρακτηριστικών του ποιήματος.

Διαδικασία:

1. Αφού η ομάδα έχει αναλάβει τους ρόλους που προαναφέραμε, ξαναδιαβάστε όλοι μαζί το κείμενο και την εισαγωγή του σχολικού εγχειριδίου.
2. Συμβουλευτείτε τους ακόλουθους δικτυακούς τόπους και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

<http://www.netschoolbook.gr/eleni/b1-eleni-techn.html>

<http://angitan.blogspot.gr/search/label/%CE%A3%CE%95%CE%A6%CE%95%CE%A1%CE%97%CE%A3>

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποια χαρακτηριστικά του Συμβολισμού και του Υπερρεαλισμού αναγνωρίζετε στο ποίημα;
2. Γιατί το ποίημα χαρακτηρίζεται ως αλληγορία και, μάλιστα, αλληγορική προφητεία;
3. Πώς εφαρμόζεται στο ποίημα η μυθική μέθοδος του Σεφέρη;
4. Διερευνείστε στο ποίημα α) τα εκφραστικά μέσα, β) τη γλώσσα και γ) το ύφος.
 - Συζητείστε τα ευρήματα και καταλήξτε σε συμπεράσματα.
 - Καταγράψτε τα συμπεράσματά σας κάνοντας αναφορές στο κείμενο.
 - Παρουσιάστε την εργασία σας στις ομάδες και συμπληρώστε ό,τι σας φαίνεται χρήσιμο από τις παρατηρήσεις των συμμαθητών σας.
 - Εκφράστε τις απορίες σας.
 - Παραδώστε το φύλλο εργασίας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2^η ΟΜΑΔΑ: ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ

Στόχος: Η διερεύνηση της αρχαίας και νεότερης ελληνικής ιστορίας, ειδικά της σύγχρονης του Σεφέρη ιστορικής πραγματικότητας ως αφόρμησης για τον ποιητή και η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικών με την ιστορικότητα της λογοτεχνικής παραγωγής.

Διαδικασία:

Αφού η ομάδα έχει αναλάβει τους ρόλους που προαναφέραμε, ξαναδιαβάστε όλοι μαζί το κείμενο και τις σελίδες 93-94 του σχολικού εγχειριδίου «Ιστορία του αρχαίου κόσμου» της Α΄ τάξης Γενικού Λυκείου και 154-156 του σχολικού εγχειριδίου «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία» Γ΄ Γυμνασίου και το κεφάλαιο 615c-616a της «Πολιτείας» του Πλάτωνα από το σχολικό εγχειρίδιο «Φιλοσοφικός Λόγος» Γ΄ Γενικού Λυκείου – Θεωρητική Κατεύθυνση και απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποια ήταν η τύχη των τυράννων στην αρχαιότητα και γιατί;
2. Ποιο ήταν το πολιτικό καθεστώς στην Ελλάδα την εποχή που ο Σεφέρης έγραψε το ποίημα «Επί ασπαλάθων»;
3. Πώς λειτούργησε στη σκέψη του ποιητή η συγκεκριμένη μέρα της επίσκεψής του στο Σούνιο;
4. Πώς συνδέονται η αρχαία και η νεότερη εποχή της ελληνικής ιστορίας στο ποίημα «Επί ασπαλάθων»;
5. Ποια διαχρονικά συμπεράσματα προκύπτουν από το ποίημα;
 - Συζητείστε τα ευρήματα και καταλήξτε σε συμπεράσματα.
 - Καταγράψτε τα συμπεράσματά σας κάνοντας αναφορές στο κείμενο.
 - Παρουσιάστε την εργασία σας στις ομάδες και συμπληρώστε ό,τι σας φαίνεται χρήσιμο από τις παρατηρήσεις των συμμαθητών σας.
 - Εκφράστε τις απορίες σας.
 - Παραδώστε το φύλλο εργασίας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

3^η ΟΜΑΔΑ: ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Στόχος: Η διερεύνηση των ιδεών και των στοχασμών του ποιητή, έτσι όπως εκφράζονται στο ποίημα και αφορούν το δίκαιο και το άδικο, την ηθική τάξη και ισορροπία, καθώς και της επικοινωνίας της σκέψης του Σεφέρη με την αρχαία φιλοσοφία και την αρχαία τραγωδία.

Διαδικασία:

Αφού η ομάδα έχει αναλάβει τους ρόλους που προαναφέραμε, ξαναδιαβάστε όλοι μαζί το κείμενο και τις σελίδες 77-78 και 135-138 του σχολικού εγχειριδίου «Αρχές Φιλοσοφίας» Β΄ Γενικού Λυκείου – Θεωρητική Κατεύθυνση και το κεφάλαιο 615c-616a της «Πολιτείας» του Πλάτωνα από το σχολικό εγχειρίδιο «Φιλοσοφικός Λόγος» Γ΄ Γενικού Λυκείου – Θεωρητική Κατεύθυνση και συμβουλευτείτε τις ακόλουθες ιστοσελίδες για να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

<http://www.netschoolbook.gr/eleni/b1-eleni-techn.html>

http://www.youtube.com/watch?v=yabh_GAAk58

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποιο είναι το νοηματικό περιεχόμενο του σχήματος «ύβρις-τίσις-νέμεσις» όπως αυτό παρουσιάζεται στην αρχαία ελληνική σκέψη και ποια η σχέση του με τον όρο «κάθαρσις»;
2. Τι πίστευε ο Πλάτωνας σχετικά με το δίκαιο και το άδικο;
3. Πώς σχετίζονται οι θέσεις αυτές με το περιεχόμενο του ποιήματος και ποιες οι επιδράσεις από την αρχαία φιλοσοφία και τραγωδία στο ποίημα;
4. Ποια ήταν η άποψη του ποιητή για την πολιτική πραγματικότητα της εποχής του;
 - Συζητείστε τα ευρήματα και καταλήξτε σε συμπεράσματα.
 - Καταγράψτε τα συμπεράσματά σας κάνοντας αναφορές στο κείμενο.
 - Παρουσιάστε την εργασία σας στις ομάδες και συμπληρώστε ό,τι σας φαίνεται χρήσιμο από τις παρατηρήσεις των συμμαθητών σας.
 - Εκφράστε τις απορίες σας.
 - Παραδώστε το φύλλο εργασίας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

4^η ΟΜΑΔΑ: ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ

Στόχος: Η διερεύνηση της στάσης του Σεφέρη προς την πολιτική κατάσταση της εποχής του και η εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τον ρόλο των ποιητών και των πνευματικών ανθρώπων ειδικότερα σε δύσκολες στιγμές για τον τόπο.

Διαδικασία:

Αφού η ομάδα έχει αναλάβει τους ρόλους που προαναφέραμε, ξαναδιαβάστε όλοι μαζί το κείμενο .

Επισκεφθείτε τις ακόλουθες ιστοσελίδες και διαδικτυακούς τόπους:

http://www.youtube.com/watch?v=yabh_GAAk58 (Δήλωση Γ. Σεφέρη, 18/03/1969)

<http://www.hprrt-archives.gr/v3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000026807&tsz=0&act=mMainView> (βίντεο-μαρτυρία για την κηδεία του Κωστή Παλαμά)

Απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Πώς η δήλωση του Σεφέρη κατά της δικτατορίας συνδέεται με το ποίημα «Επί ασπαλάθων» που γράφτηκε δύο (2) χρόνια αργότερα;
2. Ποια κοινά στοιχεία εντοπίζετε ανάμεσα στην κηδεία του Σεφέρη και στην κηδεία του Παλαμά και ποια η σχέση με τα γεγονότα της εποχής τους;
3. Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σας, ο ρόλος των ποιητών σε δύσκολες εποχές;
4. Γράψτε το δικό σας ρεπορτάζ για τις κηδείες των δύο ποιητών ερμηνεύοντας τους λόγους για τους οποίους εξελίχθηκαν σε διαδηλώσεις διαμαρτυρίας.
 - Συζητείστε τα ευρήματα και καταλήξτε σε συμπεράσματα.
 - Καταγράψτε τα συμπεράσματά σας κάνοντας αναφορές στο κείμενο.
 - Παρουσιάστε την εργασία σας στις ομάδες και συμπληρώστε ό,τι σας φαίνεται χρήσιμο από τις παρατηρήσεις των συμμαθητών σας.
 - Εκφράστε τις απορίες σας.
 - Παραδώστε το φύλλο εργασίας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

5^η ΟΜΑΔΑ: ΚΡΙΤΙΚΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Στόχος: Η σύγκριση του κειμένου με άλλα λογοτεχνικά κείμενα του ίδιου του Σεφέρη και άλλων λογοτεχνών προκειμένου να εντοπίσετε ομοιότητες ως προς το περιεχόμενο, αλλά και να διαπιστώσετε τον τρόπο με τον οποίο τα κείμενα «συνομιλούν» μεταξύ τους.

Διαδικασία:

Αφού η ομάδα έχει αναλάβει τους ρόλους που προαναφέραμε, ξαναδιαβάστε όλοι μαζί το κείμενο .

Επισκεφθείτε τον ακόλουθο ιστότοπο και ακούστε τη δήλωση του Σεφέρη κατά της δικτατορίας:

http://www.youtube.com/watch?v=yabh_GAAk58

Αναζητήστε στο Διαδίκτυο τα ακόλουθα ποιήματα:

« Οι γάτες τ' Άι- Νικόλα», Γ. Σεφέρης, Ποιήματα, εκδόσεις Ίκαρος, 1974

«Άξιον Εστί», Τα Πάθη, Ανάγνωσμα Τρίτο, Η Μεγάλη Έξοδος, Οδ. Ελύτης

«Ούτε η μυθολογία», Γ. Ρίτσος, Επαναλήψεις Β΄

Απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ποιες ομοιότητες εντοπίζετε, ως προς το περιεχόμενο, ανάμεσα στο ποίημα «Επί ασपालάθων» και τα ποιήματα που σας προτάθηκαν;
 2. Πώς συνδέεται νοηματικά το περιεχόμενο του ποιήματος «Επί ασपालάθων» με τη δήλωση του Σεφέρη δύο χρόνια νωρίτερα; Εντοπίζετε κάποιες ομοιότητες ανάμεσα στα δύο κείμενα;
 3. Πώς ερμηνεύεται, κατά τη γνώμη σας, η άποψη πως τα λογοτεχνικά κείμενα «συνομιλούν» μεταξύ τους; Απαντήστε λαμβάνοντας υπόψη και τον στίχο του Σεφέρη: « είναι λόγια πολλών ανθρώπων τα λόγια μας».
- Συζητείστε τα ευρήματα και καταλήξτε σε συμπεράσματα.
 - Καταγράψτε τα συμπεράσματά σας κάνοντας αναφορές στο κείμενο.
 - Παρουσιάστε την εργασία σας στις ομάδες και συμπληρώστε ό,τι σας φαίνεται χρήσιμο από τις παρατηρήσεις των συμμαθητών σας.
 - Εκφράστε τις απορίες σας.
 - Παραδώστε το φύλλο εργασίας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

6^η ΟΜΑΔΑ: ΗΘΟΠΟΙΟΙ – ΣΕΝΑΡΙΟΓΡΑΦΟΙ

Στόχος: Η οπτικοποίηση του ποιητικού κειμένου και η συγγραφή και παρουσίαση ενός θεατρικού δρώμενου με θέμα την τιμωρία των τυράννων και με αφορμή το ποίημα «Επί ασπαλάθων».

Διαδικασία:

1. Ανάθεση ρόλων στα μέλη της ομάδας: α) συντονιστή της ομάδας, που κατευθύνει και συντονίζει την εργασία, β) διαμεσολαβητή, που συγκεντρώνει απορίες και τις θέτει στη διδάσκουσα, γ) πρακτικογράφου της ομάδας που κρατά σημειώσεις, δ) σκηνοθέτη και ε) ηθοποιών.
2. Αφού η ομάδα έχει αναλάβει τους ρόλους που προαναφέραμε, ξαναδιαβάστε όλοι μαζί το κείμενο και μελετήστε το κεφάλαιο 615c-616a της «Πολιτείας» του Πλάτωνα από το σχολικό εγχειρίδιο «Φιλοσοφικός Λόγος» Γ' Γενικού Λυκείου – Θεωρητική Κατεύθυνση.
3. Επισκεφθείτε τον ακόλουθο διαδικτυακό τόπο για να παρακολουθήσετε την ταινία μαρτυρία του Παντελή Βούλγαρη, Το χρονικό της δικτατορίας 1967 – 1974.

<http://www.youtube.com/watch?v=cjusc4UCeDg>

Στη συνέχεια:

α) Γράψτε ένα σύντομο θεατρικό για την τιμωρία των τυράννων με βάση όσα παρακολουθήσατε.

β) Αναθέστε τους ρόλους στα μέλη της ομάδας.

γ) Αναζητήστε στο ποιητικό κείμενο λέξεις και φράσεις που θα μπορούσατε να αξιοποιήσετε στο θεατρικό κείμενο.

δ) Παρουσιάστε το δρώμενό σας στις ομάδες.

ε) Εκφράστε τις απορίες σας.

στ) Παραδώστε το φύλλο εργασίας.

Βιβλιογραφικές Πηγές του Σεναρίου:

1. Umberto Eco, *Τα όρια της ερμηνείας*, μτφρ. Μ. Κονδύλη, Γνώση, Αθήνα 1989
2. H.R. Jauss, *Η θεωρία της πρόσληψης*, μτφρ. Μ. Πεχλιβάνος, Εστία, Αθήνα 1993
3. Ιωάννα Παπαβασιλείου, *Λογοτεχνία, Καλές διδακτικές πρακτικές-Μεθοδολογία, Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Τόμος Β, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011*
4. Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό, Τόμος Α, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011
5. Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο Ενιαίο Λύκειο, ΟΕΔΒ, 2008
6. Δημ. Δασκαλόπουλος, *Εισαγωγή στην ποίηση του Γ.Σεφέρη*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο
7. Ν. Ορφανίδης, *Η πολιτική διάσταση της ποίησης του Σεφέρη*, 1985
8. Δ.Ν. Μαρωνίτη, *Η ΠΟΙΗΣΗ Σεφέρη-Μελέτες και Μαθήματα*, 1984

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Η διδάσκουσα έχει τη δυνατότητα αξιολόγησης των μαθητών κατ' αρχάς σε ό,τι αφορά τον βαθμό κατανόησης και πρόσληψης του λογοτεχνικού κειμένου. Επιπλέον αξιολογείται η διαδικασία της συνεργασίας των μαθητών σε ομάδες, καθώς και ο βαθμός επίτευξης των στόχων που τέθηκαν. Καταληκτικά, δίνεται η δυνατότητα αξιολόγησης και μέσω των ερωτήσεων του σχολικού εγχειριδίου και ερωτήσεων του Κ.Ε.Ε., που μπορεί να δοθούν στους μαθητές ως εργασίες για το σπίτι.

ΣΟΦΙΑ Γ. ΜΕΣΙΓΚΟΥ

ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ